

Dôvodová správa

Hlavným cieľom Regionálneho operačného programu (ROP) je zvýšiť dostupnosť a kvalitu občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch. V rámci prioritnej osi 4. Regenerácia sídiel, Opatrenia 4.1d neinvestičné projekty, rozvojové dokumenty regiónov bola zverejnená výzva, v ktorej jedinými oprávnenými prijímateľmi pomoci sú samosprávne kraje. V rámci tejto výzvy je možné žiadať podporu na neinvestičné projekty v nasledovných oblastiach:

- a) vypracovanie a aktualizácia územno-plánovacej dokumentácie a územno-plánovacích podkladov na úrovni NUTS 3,
- b) vypracovanie a aktualizácia PHSR na úrovni NUTS 2 a NUTS 3,
- c) vypracovanie aktualizácia sektorových rozvojových dokumentov na úrovni regiónov NUTS 2 a NUTS 3 (ekonomické a environmentálne štúdie a pod.).

Po prehodnotení potrieb vyplývajúcich z III. aktualizácie PHSR a z aktuálnych problémov vyžadujúcich koncepčné riešenie sme na aprílovom zasadnutí zastupiteľstva navrhli odsúhlasiť 13 sektorových stratégií. V rámci výzvy sme v prvom kole predložili 10 žiadostí na sektorové stratégie, vzhľadom na kapacitné možnosti odboru. Pre druhé kolo výzvy navrhujeme predložiť 6 sektorových stratégií, z ktorých 4 už odsúhlasilo zastupiteľstvo na aprílovom a júnovom zasadnutí. Na augustovom zasadnutí zastupiteľstva ostáva odsúhlasiť dve pod názvom Štúdia stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji a Inovatívne finančné nástroje a ich využitie v podmienkach Košického kraja.

Na obe uvedené sektorové stratégie (neinvestičný rozvojový dokument) je potrebné odsúhlasiť spolufinancovanie zo strany Košického samosprávneho kraja vo výške 5% oprávnených výdavkov. Obe navrhované stratégie sú nad dohodnutý limit a pôjdu ako rezerva pre prípad, že v procese verejného obstarávania budú znížené maximálne ceny za ostatných 14 sektorových stratégií a v rámci stanoveného limitu vznikne finančná rezerva na zabezpečenie jednej alebo oboch stratégií. Preto navrhujeme 5% spolufinancovanie odsúhlasiť z minimálne možnej sumy 33 250,- Eur, v celkovej výške 1 662,50 Eur. Skutočnú cenu za spracovanie konkrétnej stratégie následne vygeneruje verejné obstarávanie. V ďalšom uvádzame stručný popis oboch uvedených sektorových stratégií.

V druhom kole výzvy ROP opatrenia 4.1d teda navrhujeme predložiť nasledovné sektorové stratégie:

1. Štúdia stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji,
2. Inovatívne finančné nástroje a ich využitie v podmienkach Košického kraja,
3. Stratégia rozvoja cestovného ruchu v Košickom kraji do roku 2020 (odsúhlasená),
4. Štúdia realizovateľnosti Vedecko technologického parku pre Košický kraj (odsúhlasená),
5. Plán využívania obnoviteľných zdrojov energie v Košickom kraji z pohľadu udržateľnosti a energetickej efektívnosti (odsúhlasená),
6. Budovanie strategického spravodajského systému PHSR KSK (odsúhlasená).

1. Štúdia stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji

V rámci hľadania nového smerovania združenia IT Valley, ktoré združuje nosné firmy v oblasti IT v Košickom kraji, je často nastolovaná otázka dostatočnej (kritickej) masy absolventov, ktorá by garantovala ďalší rozvoj IT sektora v Košickom kraji či už z pohľadu tvorcov alebo používateľov IT aplikácií.

Preto v súlade s uvedenými snahami združenia bolo ako hlavný cieľ štúdie stanovené posilnenie on-the-job element edukačného procesu na stredných školách v maturitnom a pomaturitnom kvalifikačnom štúdiu. V rámci tohto cieľa chceme rozšíriť a formálne podporiť možnosť získania pomaturitnej kvalifikácie pre IT odbory pre absolventov so stredoškolským vzdelaním, a to najmä počas ich pracovného pomeru v relevantných IT firmách.

Motívom pre takéto smerovanie je skutočnosť, že jedným z kľúčových trendov v IT je rapídna komoditizácia technológií, IT produktov aj služieb, t.j. čo bolo voľakedy výlučnou doménou špecialistov s vysokoškolským a často postgraduálnym vzdelaním, sa postupným vývojom dostáva do požiadaviek na začiatočníkov v IT odboroch, ako aj na „nižšie“ úrovne vzdelania. IT priemysel (tak globálne ako aj v regionálne v Košickom kraji) musí svoje služby poskytovať prostredníctvom pracovníkov s patričným vzdelaním, avšak pre väčšinu zamestnávateľov (najmä v oblasti IT služieb prvej úrovne) súčasný dominantný fokus na náborov absolventov vysokých škôl vedie k zamestnaniu „prekvalifikovanej“ pracovnej sily, ktorú je možné v blízkej budúcnosti využiť na pracovné pozície s vyššou kvalifikáciou a poskytovanie služieb s vyššou pridanou hodnotou. V podmienkach Slovenska sa v IT priemysle vytvoril prvok nekonzistentný so štruktúrou IT priemyslu vo svete, práve vďaka tomu, že IT priemysel na Slovensku je sústredený na vysokoškolsky vzdelaných ľudí, ktorých nasadzuje aj do pozícií, ktoré sú kvalifikačne vhodnejšie pre absolventov s nižším než vysokoškolským vzdelaním. Koncept pomaturitného špecializačného štúdia pre IT teda výrazne chýba.

V rámci štúdie chceme navrhnúť proces vytvorenia edukačnej bázy v oblasti IT, ktorá by svojim charakterom bola komplementárna existujúcej štruktúre pracovného trhu postavenej prevažne na absolventoch vysokých škôl. Tým dosiahneme rozšírenie efektívnej veľkosti regionálneho trhu práce pre IT priemysel v regióne o špecialistov so stredoškolským vzdelaním a s pomaturitnou špecializáciou, čím do regiónu dostaneme vyššiu kritickú masu IT pripravených absolventov. Zároveň chceme vytvoriť zázemie, ktorým by Košický samosprávny kraj, IT spoločnosti ako aj odborné školstvo dokázali podporiť ďalší rast objemu ale aj konkurencieschopnosti IT priemyslu v Košickom kraji.

Maturita v odbore všeobecná elektrotechnika je v súčasnosti vhodnou базou, nie je však dostatočnou zárukou odbornej spôsobilosti v oblasti podpory IT služieb. Na druhej strane inžinierske štúdium je zamerané trochu iným smerom a vedie v mnohých faktoroch k prevzdelaniu absolventov vzhľadom na reálnu štruktúru trhu práce. Momentálne je hlavným problémom neexistencie dostatočne stredoškolsky vzdelanej populácie **dilema „titul alebo zamestnanie“** drvivá väčšina populácie dilemu rieši voľbou titulu, často aj za cenu voľby nevhodného a trhovo menej požadovaného študijného odboru. Táto dilema sa dá vyriešiť špecifickým národne uznaným a regionálne podporovaným programom „dovzdelávania“ stredoškolsky vzdelanej pracovnej sily.

Vybudovaním kritického objemu stredoškolsky vzdelanej pracovnej sily by mohlo dôjsť k vytvoreniu reálneho 2. piliera zamestnanosti v IT, ktorý by sa sústredil na vstupné odbory a úlohy skôr procesného než inovatívneho charakteru. Tým by sa uvoľnil priestor pre vyššie nasadenie 1. piliera do oblastí s vysokou pridanou hodnotou, vyžadujúcich koncepčné a tvorivé myslenie. Navrhovaný program musí byť regionálne podporovaný a manažovaný, národne uznaný a formálne akreditovaný, ale tiež medzinárodne a profesne akceptovateľný a certifikovaný (napr. v spolupráci so SOPK, DIHK,...).

Preto vzniká potreba vytvoriť resp. upraviť nové profilácie na IT odbory jednak predmaturitného ale najmä pomaturitného štúdia vedúce k certifikácii „IT špecialista“ so zameraniami na 2-4 oblasti, ktoré sú vhodné pre regionálny trh práce (napr. správa systémov, sietí, aplikácií a procesov).

Predbežne sa z hľadiska zamestnávateľov jedná o 2 až 3 ročné pomaturitné štúdium. Skladba štúdia zahŕňa tri oblasti Teória IT + Laboratórne cvičenia + Prax, v odhadovanom pomere 20-25% + 25-35% + 40-55%. Je možné uvažovať o zaradení 1. ročníka takejto špecializácie do bežného maturitného stredoškolského štúdia na školách a v odboroch uznaných zástupcami regiónu a zamestnávateľov. Jednalo by sa o participáciu certifikovaných stredných škôl (v obmedzenom počte), ako aj o účasť expertov z praxe vo vzdelávacom procese (a to aj v teoretickej zložke). Predpokladaný rozsah teoreticko-laboratórnej formy vzdelávania je 300-350 hodín ročne. Uvažujeme o jednej certifikácii a prípadne štyroch špecializačných prúdoch IT systémy, Sieťe, Aplikácie a Procesy. Integrálnou súčasťou konceptu by mala byť podpora zo strany obchodných komôr, najmä DIHK a SOPK, s ktorými by bolo nutné zladit' záverečnú skúšku a vydanie medzinárodného certifikátu. V rámci štúdie budeme riešiť nasledovné oblasti:

1. vypracovanie Nákladovej štruktúry, model zdieľania nákladov medzi regiónom – IT firmami – študentmi,
2. vypracovanie konkrétnych a akreditovaných IT študijných plánov a metodické plány určených pre schválenie,
3. vypracovanie „Rámca – presných podmienok na účasť škôl, firiem, expertov a pod. (vrátane certifikácie, vzdelania lektorov, testerov,...),
4. vypracovanie „Metodiky“ spôsobu testovania získaných vedomostí a zručností, nezávisle na konkrétnej strednej škole,
5. návrh „Štatútu a inštitucionálneho modelu“ vytvorenia regionálneho výboru pre vytvorenie konceptu vzdelávania (zástupcovia regiónu, IT firiem,...),
6. vypracovanie akčného plánu a cestovnej mapy pre PILOT (T-Systems Slovakia + KSK + DIHK + SŠ1 + SŠ2 + ...).

2. Inovatívne finančné nástroje a ich využitie v podmienkach Košického kraja

Košický samosprávny kraj v súčasnosti pripravuje vypracovanie novej Regionálnej Inovačnej Stratégie 2013-2020, ktorá sa zameriava na podporu výskumu a vývoja, inovačných aktivít a podporu spolupráce medzi výskumnou a podnikateľskou sférou. Jednou z oblastí, ktorá úzko súvisí s rozvojom inovačných aktivít, je aj podpora vzniku a rozvoja nových inovatívnych firiem. Pri zakladaní a rozvoji nových inovatívnych firiem narážajú podnikatelia na rad bariér, ktoré pomáha prekonávať aj podpora zo strany verejného sektora. K týmto bariéram, resp. oblastiam podpory patrí najčastejšie poskytovanie potrebných priestorov na podnikanie, poskytovanie zvýhodneného špecializovaného poradenstva, sprostredkovanie kontaktov, **ale tiež podpora získavania potrebného financovania (rizikový kapitál)**. Jednoduchý prístup podnikov k inovatívnym finančným zdrojom pre realizáciu inovačných projektov predstavuje navyše tiež významný predpoklad pre zvýšenie absorpčnej kapacity pre využitie výsledkov výskumu a vývoja podnikovou sférou v Košickom kraji. Kým dlhové nástroje financovania (úvery a pôžičky) sú vhodné pri financovaní podnikov v pokročilom štádiu rozvoja, t.j. podnikov dostatočne kapitálovo silných, pre začínajúce (a) inovačné podniky sú potrebné finančné zdroje, ktoré napomôžu vytvoriť kapitálovú základňu na financovanie rozvoja inovačných projektov vo fáze, kedy sú tieto firmy pre bežné finančné inštitúcie (najmä banky) príliš rizikové. Tieto aktivity sú preto často financované tzv. nástrojmi rizikového kapitálu. Rizikový kapitál (**venture capital**) predstavuje alternatívny zdroj financovania najčastejšie formou kapitálového vstupu do spoločnosti, za ktorú investor získava podiel na základnom imaní cieľovej spoločnosti. Rizikový kapitál môže investovať prakticky vo všetkých fázach existencie spoločnosti, najčastejšie je však spájaný s investíciami do vzniku, konsolidácie a raného rozvoja malého a stredného podniku. Má za

úlohu eliminovať zlyhanie trhu v rôznych štádiách inovačného cyklu, pretože súkromné fondy rizikového kapitálu sa zvyčajne zameriavajú na hi-tech produkty s vysokou mierou návratnosti, t. j. investujú až po štádiu výskumu a vývoja.

Trh rizikového kapitálu v SR je veľmi málo rozvinutý a rizikový kapitál jednoznačne nepatrí k štandardne využívaným finančným nástrojom. Dôvody pre slabú rozvinutosť trhu rizikového kapitálu možno vidieť na strane legislatívneho, daňového i ekonomicko-finančného prostredia, ale aj na strane nedostatočnej absorpčnej kapacity a pripravenosti inovujúcich podnikov.

V Slovenskej republike je v od roku 2006 pripravovaný pilotný projekt seed fondu financovaného z časti z prostriedkov štrukturálnych fondov EU 2007-2015. Zastrešuje ho **Slovenský záručný a rozvojový fond, s.r.o.** ("SZRF") na základe uznesenia vlády č. 249 z 25. marca 2009 v rámci iniciatívy JEREMIE na Slovensku ako štátna inštitúcia, prostredníctvom ktorej bude [Európsky investičný fond](#) (EIF) uskutočňovať aktivity JEREMIE. Operácie spoločnosti, predovšetkým investície rizikového kapitálu a portfóliové záruky na úvery pre MSP, sa budú realizovať nezávisle cez EIF na základe samostatnej zmluvy o správe, vrátane zazmluvnenia vybraných finančných sprostredkovateľov.

Aj v Košickom kraji sa nachádza významná koncentrácia znalostných subjektov (výskumných organizácií, univerzít i inovatívnych firiem) a i tu je teda dôležité zvažovať, či malá dostupnosť finančného kapitálu nepredstavuje bariéru pre prenos a uplatnenie nových poznatkov a riešení v praxi. Rozhodnutia nemožno samozrejme urobiť len na základe doterajších skôr všeobecných informácií, ale je potrebné presnejšie vedieť, či a aký existuje v Košickom kraji dopyt po takejto podpore a aké sú hlavné doterajšie bariéry. Z tejto požiadavky vychádzajú aj navrhované hlavné aktivity štúdie:

1. **Pilotné overenie a identifikácia dopytu možných príjemcov v KSK po pomoci vo forme finančných nástrojov pre inovačné aktivity**, ktoré budú spustené v nasledujúcich rokoch 2013-2015 Slovenským záručným a rozvojovým fondom, s.r.o. v KSK. Má verifikovať, či existuje významný potenciálny dopyt po financovaní rizikovým kapitálom u MSP, aké sú doterajšie skúsenosti s jeho získaním a získavaním, či výrazne nižšie v porovnaní s našimi susednými krajinami.

Výsledky prieskumu budú slúžiť pre nastavenie strategických zámerov budúcej regionálnej inovačnej stratégie KSK a ako podklad pre ďalšie detailnejšie hodnotenie, ak takéto potreby z realizovaného prieskumu navrhovanej štúdie vyplynú.

2. **Pilotné overenie a identifikácia rolí a funkcií sprostredkovateľov v oblasti inovácií v KSK a SR**

(A) Identifikácia hlavných účinkujúcich v týchto rolách:

- Ako fungujú sprostredkovatelia,
- Aké sady zručností sú povinné,
- Aký je rozsah požadovanej služby (ponuka),
- Aké podmienky im umožňujú efektívne fungovať,
- Aké sú prekážky sprostredkovateľov fungujú efektívne.

(B) Rozsah a povaha sprostredkovateľskej činnosti v EU 15, vrátane:

- Rozsah a charakter týchto činností,
- Príklady vládnych programov, ktoré pomáhajú sprostredkovateľskej činnosti,
- Vplyv týchto činností na príslušne zapojené firmy,
- Porovnanie sprostredkovateľskej činnosti v SR so zahraničnými príkladmi.

(C) Meranie prínosov a nákladov sprostredkovateľov vo väzbe k vytváraniu inovačných výsledkov firiem.

(D) Identifikácia všetkých prekážok, ktoré bránia k využitiu sprostredkovateľov, vrátane:

- Dostupnosť a prístup k sprostredkovateľom,
- Náklady.

(E) Identifikácia rôznych sprostredkovateľských modelov, ich náklady a prínosy, pokiaľ ide o poskytovanie služieb pre malé a stredné podniky a vytváranie ich inovačnej schopnosti.

3. Vypracovať súbor nástrojov „Inovačný navigátor KSK, ktorý bude začínajúcich inovatívnych firmách a podnikateľov v KSK a na Východnom Slovensku podporovať pri hľadaní a uvádzaní inovatívnych nápadov na trh.

Inovačný navigátor bude navrhnutý tak, aby MSP mali prístup k informáciám, ktoré sa ho týkajú v každom okamihu inovačného procesu; (Inovačné podnikania, Prečo inovovať?, Ako rozvíjať svoje inovatívne myšlienky, Správa duševného vlastníctva, Prístup k financovaniu, Zlepšenie procesu, Stratégia, Pripojenie sa na trh, Ako zhodnotiť svoj nápad, Návrh dizajnu, Ako vybudovať schopnosti, Mentoring, Transformácia podnikania, Zapojenie do sietí, Meranie úspechu inovácií).

Tieto nástroje by sa mali zamerať na:

- a) podporu informovanosti o nástrojoch rizikového kapitálu, ako jeho dostupnosti, tak podmienok získania a pod.,
- b) podporu absorpčnej kapacity potenciálnych príjemcov formou školení, koučingu, špecializovaných, na mieru poskytovaných služieb a poradenstva.

Tieto služby by sa mali vzťahovať najmä na oblasť viazanú na prípravu stratégie vstupu na trh s novým, inovatívnym riešením (produktom) a mali by byť poskytované na individuálnej báze, t.j. vždy na mieru pre jeden biznis plán (inovatívny nápad) podnik a zahŕňať nasledujúce aktivity (nie nutne všetky, kombinácia podľa charakteru inovatívneho nápadu).

4. Pripraviť nástroj Inovačný voucher

Inovačné vouchery budú významným regionálnym nástrojom podpory spolupráce podnikov s košickými vedecko-výskumnými inštitúciami. Umožnia MSP plne sa sústrediť na podnikanie, zatiaľ čo výskumník dodá znalosti potrebné pre inovácie. Vzájomná spolupráca preto prináša vysokú pridanú hodnotu, ktorá môže výrazne posilniť konkurencieschopnosť zúčastnených aktérov. Inovačné vouchery pomáhajú odbúravať bariéry vzájomnej nedôvery firemného a akademického sveta s minimálnou administratívnou záťažou. Inovačný voucher môže firma minúť za znalosť zakúpenú od poskytovateľa vedomostí, ktorá je pre ňu nová, nie je bežne dostupná a posilní konkurencieschopnosť spoločnosti. Takouto vedomosťou môže byť napríklad: Vývoj produktu, procesu alebo služby, Testovanie a meranie, Štúdiá uskutočniteľnosti, Prístup k výskumnému zariadeniu, Navrhovanie prototypov, Analýza vhodnosti použitia materiálu, Dizajn produktu, Tvorba biznis plánu k inovatívnemu produktu, Hodnotenie ekonomického vplyvu, Analýza trhu resp. marketingová stratégia, Inovačný alebo technologický audit, Nastavenie nového biznis alebo manažment modelu firmy, Optimalizácia operačných procesov firmy a ďalšie.

Spracoval: Ing. Peter Ťapák,
vedúci referátu regionálneho rozvoja